

KŪRYBINIAI DIALOGAI

3-6m.

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLO
IR SPORTO
MINISTERIJA

NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Žaismė ir atradimai. Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui, parengtos ir išleistos įgyvendinant Europos socialinio fondo lėšomis finansuojamą projektą „Inovacijos vaikų darželyje“. Projektą inicijavo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, vykdė Nacionalinė švietimo agentūra.

ŽAISMĖ IR ATRADIMAI. Rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo pedagogui rengė autorių grupė: Ona Monkevičienė (grupės vadovė), Rita Gruodytė-Račienė, Tatjana Jevsikova, Leonas Kleniauskas, Eglė Krivickaitė-Leišienė, Asta Lapėnienė, Sonata Latvėnaitė-Kričienienė, Rita Makarskaitė-Petkevičienė, Ligita Neverauskienė, Viktorija Sičiūnienė, Vaida Stupurienė.

Konsultavo: Vitalija Bujanauskienė, Laimutė Jankauskienė, Edita Maščinskaitė

Leidinį recenzavo Stefanija Ališauskienė

Kalbos redaktorė Anželika Tekutienė
Fotografai: Juozas Lukoševičius, Lina Mickevičė
Dailininkė Živilė Šimėnienė
Dizainerė Silva Jankauskaitė

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama
Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos
Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

ISBN 978-609-454-579-5

Išleido ir spausdino UAB „Vitaė Litera“

© Nacionalinė švietimo agentūra, 2021

Ligita Neverauskienė,
Asta Lapėnienė,
Rita Gruodytė-Račienė,
Sonata Latvėnaitė-Kričienienė

KŪRYBINIAI DIALOGAI

ŽAISMĖ IR ATRADIMAI
REKOMENDACIJOS IKIMOKYKLINIO
UGDYMO PEDAGOGUI
II RINKINYS

Vilnius, 2021

POPIERIAUS IR VIRVĖS DIALOGAS / 8 p.

- 2. Fizinis aktyvumas
- 7. Santykiai su bendraamžiais
- 13. Estetinis suvokimas

VIELOS IR POLIETILENO DIALOGAS / 14 p.

- 14. Iniciatyvumas ir atkalumas
- 15. Tyrinėjimas
- 16. Problemų sprendimas

JUDESIO IR MOLIO DIALOGAS / 35 p.

- 2. Fizinis aktyvumas

12. Meninė raiška 17. Kūrybiškumas

POPIERIAUS IR MOLIO DIALOGAS / 19 p.

- 3. Emocijų suvokimas ir raiška
- 14. Iniciatyvumas ir atkalumas
- 18. Mokėjimas mokytis

JUDESIO IR GRAFINĖS RAIŠKOS DIALOGAS / 30 p.

- 2. Fizinis aktyvumas

DAIKTO IR PIEŠINIO DIALOGAS / 25 p.

- 5. Savivoka ir savigarba
- 8. Sakytinė kalba
- 14. Iniciatyvumas ir atkalumas

RINKINIO AKCENTAI

Ikimokyklinio amžiaus tarpsnis yra reikšmingiausias ir palankiausias vaizduotei lavinti žmogaus raidos laikotarpis. Šiame raidos etape vaikas dar neatskiria savo fantazijos nuo tikrovės, o be vidinių trukdžių provokuojama ir plėtojama vaizduotė sukuria prielaidas asmens kūrybingumui formuotis ateityje. Todėl atliekant „Kūrybiniuose dialoguose“ pristatomas veiklas, naudojamos neįprastos medžiagos ir priemonės ar kuriamos žaismės ir netikėtumo situacijos. Rinkinyje pateiktose idėjose kūrybinės raiškos procesas neatsiejamas nuo įvairiausių vaiko patirties. Sensorinės ir pažintinės patirtys, emociniai ir estetiniai išgyvenimai ikimokyklinio amžiaus vaikų veikloje integruojami į bendrą visumą, sukuriant erdvę laisvai spontaniškai kūrybai.

RODYKLĖS PEDAGOGUI

Vykstant tokiam dinaminiam edukacinės kūrybos procesui, kuris nuolat kinta ir vystosi, keičiasi ir *pedagogo vaidmuo*. Nuo žinių pateikėjo iki provokuojančių atradimus kontekstų kūrėjo, sudarančio sąlygas laisvai spontaniškai vaiko kūrybai. Todėl siūlome neišsigąsti rinkinyje pateiktų idėjų, o jas pritaikyti, pakeisti, atsižvelgiant į aplinkybes ir kontekstą. Bet, svarbiausia, drąsiai kurti naujas, dar labiau provokuojančias ir stebinančias idėjas. Tokia me provokuojančiame ir dialogą skatinančiame kontekste tiek vaikas, tiek pedagogas tampa proceso kūrėjais.

VEIKLOS FORMOS:

kūrybinės ateljė,
tyrinėjimo stotelės.

Kūrybinis procesas aprėpia tyrinėjimo ir kūrybinės raiškos etapus, todėl pasirinktos būtent šios veiklos formos.

RINKINYJE KŪRYBINIAI DIALOGAI PRISTATOMOS ŠIOS POTEMĖS:

„Popieriaus ir virvės dialogas“;
„Vielos ir polietileno dialogas“;
„Popieriaus ir molio dialogas“;
„Daikto ir piešinio dialogas“;
„Judesio ir grafinės raiškos dialogas“;
„Judesio ir molio dialogas“.

RINKINIO GALIMYBĖS

Kuriant prielaidas laisvai spontaniškai veiklai, siūloma atsižvelgti į keletą naujų aspektų: *ateljė* kaip veiklos forma, įkvepiančio konteksto kūrimo galimybes ir pedagogo kūrėjo vaidmenį.

Ateljė veiklos forma siejama su menininko ar amatininko dirbtuvių įvaizdžiu. Tokioje aplinkoje gausu įvairiausių medžiagų ir priemonių, vyrauja įsitraukimas ir susidomėjimas kūrybine veikla, ieškoma skirtingų išraiškos formų. Darbinis triukšmas, pokalbiai, laisvas darbo vietos pasirinkimas ar jos pakeitimas yra neatsiejama ateljė veiklos dalis. Todėl, priklausomai nuo veiklos pobūdžio, kartkartėmis kuriami vis nauji kontekstai, padedantys sudominti ir įtraukti vaiką.

Įkvepiantis kontekstas – tai konkrečiai veiklai sukurtos provokuojančios aplinkos visuma, turinti konkrečią idėją ir paskirtį. Kontekstas padeda įtraukti vaiką ir užmegzti jo „dialogą“ su medžiagomis ir priemonėmis. Kontekstas nepakeičia tikrovės, bet leidžia ją papildyti ir praplėsti įvairiais būdais, padaryti ją labai įtraukia. Leidinyje siūlomos įvairios įtraukaus konteksto kūrimo prielaidos. Viena iš jų – *pasirinkimo galimybės*. Pavyzdžiui, vietoje vienodų baltų popieriaus lapų siūlome sukurti galimybes pasirinkti skirtingos formos, faktūros, dydžio, spalvos popierių arba piešti ne tik pieštukais, teptukais, bet ir pirštais, voleliais, dažytojo teptukais, pagaliukais ir pan., rinktis kuo įvairesnį spalvų spektrą. Ir visa tai – atliekant vieną kūrybinę veiklą. Kitas svarbus įkvepiančio konteksto kūrimo aspektas – drąsa naudoti *netradicines raiškos priemones*, pavyzdžiui, audinių skiautes, polietilena, viela, virves, ar kurti su realiais daiktais ir jungti skirtingas, technologiškai „nesuderinamas“ medžiagas (popierius – molis, viela – polietilenas ir kt.). Šviesos, šešėlių, atspindžių pritaikymas ir žaidimas su jais (švieselės, prožektoriai, veidrodžiai ir pan.) – taip pat viena iš priemonių, galinti sukurti netikėtumo ir paslapties įspūdį. Tikimės, kad kiekvieno rinkinio turinyje atrasite tam tikrų įkvepiančių ir netradicinių kontekstų idėjų.

1

POPIERIAUS IR VIRVĖS DIALOGAS

2. FIZINIS AKTYVUMAS. 5 žingsnis: pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai. Tiksliai atlieka sudėtingesnius judesius pirštais ir ranka.

7. SANTYKIAI SU BENDRAAMŽIAIS. 5 žingsnis: geranoriškai veikia kartu su kitais vaikais, siūlydamas savo sumanymą, fantazuodamas.

12. MENINĖ RAIŠKA. 4 žingsnis: patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, geometrinėmis ir laisvomis formomis, kuria spontaniškai; kūrybos procesą palydi pasakojimu, komentarais, gestais, mimika; eksperimentuoja dailės medžiagomis ir priemonėmis, atrasdamas linijų, formų, faktūrų įvairovę, konstruoja įvairias formas.

13. ESTETINIS SUVOKIMAS. 5 žingsnis: mėgaujasi dailės veikla. Rodo pasitenkinimą veikla ir kūryba, gėrėsi savo ir kitų vaikų menine veikla, darbais.

17. KŪRYBIŠKUMAS. 5 žingsnis: išradingai ir neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. Lengvai sugalvoja, keičia, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus.

PASIEKIMAI

VIETA:
vidaus ir
lauko erdvė

FORMA:
kūrybinės
ateljė

Popieriaus faktūra, virvės
tekstūra, medžiagiškumas,
jungimas, ateljė.

Skirtingo storio, ilgio ir
medžiagiškumo virvės. Skirtingos
faktūros, formos ir storio popierius.
Žirklys, pieštukai, liniuotės ir kt.

- Kokių gali būti virvių?
- Kaip iš popieriaus pasigaminti virvę?
- Koks virvės antspaudas atsiranda popieriuje?
- Kaip su virve galime pakeisti popieriaus formą?

ĮKVEPIANTIS IŠŠŪKIS – „ŠOKANTIS“ POPIERIUS

Popieriaus savybės leidžia su juo kurti skirtingus garsus. Todėl veiklos pradžioje rekomenduojama su vaikais kurti skirtingus garsus: popierių čiuzenti, judinti, plėšyti, glamžyti, judinti ore, popieriumi „groti“ ant įvairių paviršių ir t. t. Taip pat gali būti pritaikomas eilėraščių, dainų, žaidimų ar pedagogo iniciatyva sukurta paslaptis.

ĮTRAUKIANTIS KONTEKSTAS

Ateljė parengiamos dvi kūrybinės salos su skirtingomis priemonėmis:

- pirmoje išdėliojamos skirtingo storio, ilgio ir medžiagiškumo virvės;
- antroje padedami skirtingų faktūrų, storių ir formų (vyraujanti forma – pailga) popieriaus lapai, atraižos.

Pasiūlykime vaikams susipažinti su paruoštomis kūrybinėmis erdvėmis.

Drauge apžiūrėkime ir leiskime vaikams spontaniškai tyrinėti virvių ir popieriaus erdves.

Pasiūlykime vaikams grįžti prie virvių salos ir pratęskime spontanišką tyrinėjimą, skatindami tolesnę veiklą (*meskime, paleiskime virvę, stebėkime virvės antspaudą, atsikirpkime virvės, susukime ją į kamuoliuką, apvyniokime virvę aplink pirštą, koją, virve pamatuokime draugo ūgį, sukurkime virvės „šokį“ ir t. t.*).

Pereikime prie popieriaus salos ir pasiūlykime iššūkį: *kaip iš popieriaus padaryti virvę?* (Šiame etape pagal poreikį galime pasiūlyti idėjų: karpyti, plėšyti, sukti, glamžyti ir t. t.)

Palyginkime virves ir pasiūlykime jas jungti, rišti, pinti, sukti, kurti įvairiausių daiktus, konstrukcijas.

KAŠ STEBĖTI IR VERTINTI?

- Kokius veiksmus vaikas savarankiškai geba atlikti su popieriumi ir virve? (2, 17)
- Kokius veiksmus vaikas geba atlikti paskatintas suaugusiojo? (7, 12)
- Ar geba sujungti skirtingas medžiagas į vieną objektą? (12, 17)
- Kokia medžiaga ir kokia veikla vaikui sukelia didžiausią susidomėjimą (visai nedomina)? (13, 17)

KAIP PRITAIKYTI VEIKLĄ VAIKŲ ĮVAIROVEI?

- Kai kurie vaikai gali vengti liesti tam tikros faktūros medžiagas. Jiems pasiūlykime pasirinkti glotnesnes, švelnesnės faktūros medžiagas.
- Pedagogams rekomenduojama labai atidžiai parinkti muziką veiklai. Ji turėtų neblaškyti vaikų dėmesio, neskatinti jų chaotiškai elgtis ir nesaugiai judėti.

VEIKLOS PLĖTOJIMAS

- Galime kurti įvairius „dialogus“, jungdami skirtingas medžiagas.
- Galime sukurti daiktams pavadinimus, sugalvoti jų istoriją.
- Iš sukurtų daiktų galime surengti bendrą kūrybinių darbų parodą, pasidalyti pristatymais.
- Galime sudėlioti sukurtus daiktus ir sukurti bendrą istoriją.

NAUDINGOS NUORODOS

Virvių „šokiui“ rekomenduojama ritmiška, lengva, pasikartojančio motyvo klasikinė muzika, pavyzdžiui, kompozitoriaus F. Šuberto (F. Schubert) muzikinis momentas Nr. 3, F-moll D 780.

Ši veikla grįsta kūrybinio mąstymo principu, kai jungiami du skirtingi tarpusavyje nederantys objektai ir jiems suteikiamos vienas kito savybės. Pavyzdžiui, knyga ir pomidoras. Kaip atrodytų knyga, jei ji įgautų pomidoro savybių? (Raudona, apvali, kvepianti, valgoma knyga ir pan.)

Šiuo atveju, jungiant dvi skirtingas medžiagas, kuriamas objektas įgauna naujų, netikėtų savybių.

Ateljė veiklos forma sukuria prielaidas spontaniškai kūrybinei veiklai, ją skatinant netikėtais suaugusiojo pasiūlymais, šviesos ir muzikos tarpais.

2

VIELOS IR POLIETILENO DIALOGAS

12. MENINĖ RAIŠKA. 4 žingsnis: patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, jų deriniais, dėmėmis, geometrinėmis ir laisvomis formomis, spalvomis, kuria spontaniškai, kartais pagal išankstinį sumanymą.

14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS. 4 žingsnis: pakviestas, sudomintas įsitraukia į suaugusiojo pasiūlytą veiklą. 5 žingsnis: pats pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą – vienas ir su draugais.

15. TYRINĖJIMAS. 4 žingsnis: žaisdamas tyrinėja, išbando daiktus ir medžiagas.

16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS. 5 žingsnis: ieško tinkamų sprendimų, tariasi su kitais vaikais, mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių.

17. KŪRYBIŠKUMAS. 4 žingsnis: sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. 5 žingsnis: savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. 6 žingsnis: ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, atlikimo variantų, lengvai, greitai keičia, siekia savito rezultato.

PASIEKIMAI

VIETA:
vidaus ir
lauko erdvė

FORMA:
kūrybinės
ateljė

Kūryba, skaidrumas,
polietilenas, viela,
nuotrauka, šnarėjimas,
čežėjimas, kompozicija.

Garso kūrimo priemonės, skirtingų faktūrų,
spalvos ir storio polietilenas ir viela,
žirkklės, sąvaržėlės ir skalbinių ar užuolaidų
segtukai, segikliai, žibintuvėliai ar kiti
šviesą skleidžiantys šaltiniai, šviesos stalas,
veidrodžiai, lipnioji juostelė ir kt.

- Kokios yra vielos ir polietileno savybės?
- Kaip viela ar polietilenas gali būti panaudoti neįprastai: šokiui, stebėjimui, konstravimui ir piešimui?
- Kaip viela gali pakeisti polietileno formą?
- Kokius garsus galime išgauti iš vielos ir polietileno?

ĮKVEPIANTIS IŠŠŪKIS

Laisva vaikų judesio kompozicija su
skirtingų rūšių polietileno skiautėmis.

ĮTRAUKIANTIS KONTEKSTAS

Ateljė parengiamos kelios kūrybinės salos, kuriose išdėliojami skirtingų rūšių viela ir polietilenas:

- ant smėlio ar spalvoto paviršiaus;
- ant šviesos stalo ar veidrodžio;
- pakabinant (išdėliojant) erdvėje;
- skirtingai apšviečiant.

Veiklai parenkama ramaus tono muzika.

Kuriant kontekstą kūrybiniam dialogui, siūloma pasitelkti skirtingus šviesą skleidžiančius šaltinius, atspindžius, projektorius. Nebijoti žaismingai pritaikyti šviesos kontrastą ir jos atspindžius, tam tikrais momentais užtamsinant grupės aplinką.

Pasiūlome vaikams išsirinkti norimą polietileno atraižą ir individualiai ar su grupe laisvai judėti muzikos ritmu.

Pasiūlome vaikams visiems drauge susiburti po pasiruošta didele polietileno atraiža (kad tilptų visi kartu) ir aptarti šokio emocijas.

Pasiūlome vaikams kurti polietileno „muziką“.

Pradedame pokalbį apie polietileno savybes (*kaip šnara, čėža ir glamžosi, koks yra jo skaidrumas ir galimybės pro jį žiūrėti, kaip jis lankstosi ar plėšosi, kerpasi, kvepia ir kt.*).

Pradedame pokalbį apie vielos savybes (*kaip skirtinga viela lankstosi, koks yra jos storis ir faktūra, spalva, kaip kvepia, kaip sukuriami garsai ir kt.*).

Pasiūlome vaikams prieiti prie išdėliotų nuotraukų, atspindinčių skirtingas tematikas (miestai, kalnai ir vandenys), ir pasirinkti norimą nuotrauką. Tai padės pedagogams suskirstyti vaikus į grupes ir pradėti kūrybinę veiklą, kuriant polietileno ir vielos *dialogus* „Miestai, vandenys ir kalnai“.

Padrąsiname vaikus kurti, skirtingais būdais jungiant polietileną ir vielą – susukant, apvejant, praduriant, sujungiant ir kitaip formuojant.

Veikla skatina ieškoti ir atrasti netradicines ikimokykliniam ugdymui siūlomas priemones ugdymajai veiklai inicijuoti. Siūlomos idėjos leidžia kūrybiškai panaudoti polietilena ir vielą įtraukiam kontekstui sukurti ir plėtoti platesnį požiūrį į kasdienėje veikloje naudojamas medžiagas.

KAJ STEBĖTI IR VERTINTI?

- Kokius veiksmus vaikas geba atlikti su skirtingomis medžiagomis? (15, 16, 17)
- Ar vaiko kinestetiniai gebėjimai pakankamai išlavinti, kad jis galėtų judėti erdvėje pagal muziką, lankstyti, glamžyti, apsukti, kirpti ir kt.? (15)
- Kaip vaikas supranta pasirinktos nuotraukos siužeto ir savo kūrybinio darbo sąsajas? (16, 17)
- Ar geba sujungti skirtingas medžiagas į vieną objektą? (12, 15, 17)
- Ar geba pristatyti savo veiklą ir užbaigti procesą iki galo, susitvarkyti darbo vietą? (16, 17)

KAIP PRITAIKYTI VEIKLĄ VAIKŲ ĮVAIROVEI?

- Kai kurie vaikai gali bijoti liesti neįprastas medžiagas. Kad sužadintume jų lietimą pojūtį, galime jiems pasiūlyti ir kitokių švelnių medžiagų: skiaučių, plunksnų, vilnos ir kt.
- Kai kurie vaikai gali vengti dirbti su viela, bijodami įsidurti. Todėl rekomenduojama šiai veiklai naudoti skirtingų storių apvilktą vielą ir palaipsniui supažindinti vaikus su jos savybėmis.

VEIKLOS PLĖTOJIMAS

- Kuriant pasirinkto siužeto objektus, galime pasiūlyti naudoti dailės priemones (akvarelę, guašą, tušą, teksto žymeklius ir kt.).
- Siūlome naudoti matavimo priemones – jos padėtų vaikams išmatuoti daikto ilgį, plotį, aukštį ir kt.
- Galime pasiūlyti sukurtus objektus papildyti kitais daiktais ar žaislais (gyvūnais, kaladėlėmis, gamtine medžiaga ir kt.) ir šviesos šaltiniais.
- Paskatinkime vaikus susikurti siužetą ar istoriją, fotografuokime objektą ir palyginkime jį su pasirinkta nuotrauka.

NAUDINGOS NUORODOS

Veiklai rekomenduojama rami, užburianti, paslaptinių atspalvių prisotinta foninė muzika.

3

POPIERIAUS IR MOLIO DIALOGAS

3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA. 5 žingsnis: atpažįsta ir pavadina savo jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kyla.

12. MENINĖ RAIŠKA. 5 žingsnis: kuria pagal išankstinį sumanymą, kuris vykstant procesui gali kisti.

14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS. 5 žingsnis: pats pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą – vienas ir su draugais.

17. KŪRYBIŠKUMAS. 6 žingsnis: nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų. Drašiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip.

18. MOKĖJIMAS MOKYTIS. 5 žingsnis: aptaria padarytus darbus, planuoja, ką darys toliau, spėlioja, kas atsitiks, jeigu...

VIETA:
vidaus ir
lauko erdvė

FORMA:
kūrybinės
ateljė

Molio kočiojimas, plėšymas, badymas, lakštas, stekas (įrankis darbui su moliu), degtas ir šlapias molis, jungimas, savybės, trajektorija.

Dėžė su skylė rankai įkišti, molis, popierius, lentelės, voleliai, pagaliukai ir kt.

- Kokios yra molio ir popieriaus savybės?
- Kokie yra šių medžiagų panašumai ir skirtumai?
- Kaip iš molio (popieriaus) išgauti popieriaus (molio) formą?
- Kaip tie patys rankų veiksmai (plėšymas, metimas, badymas, kočiojimas ir kt.) veikia šias skirtingas medžiagas?

ĮKVEPIANTIS IŠŠŪKIS

Paslapčių dėžė, kurioje paslėpti įvairūs daiktai. Juos reikia atpažinti liečiant.

ĮTRAUKIANTIS KONTEKSTAS

Ateljė parengiamos dvi kūrybinės salos su skirtingomis priemonėmis:

- pirmoji sala yra skirta moliiui. Padedamas molis, jam kočioti skirtos lentelės, įvairių formų stekai (įrankiai darbui su moliiu), pagaliukai ir kt.;
- antroji – popieriiui. Padedamos skirtingų faktūrų, spalvų, storių ir formatų popieriaus atraižos, lapai, ritiniai.

Į paslapčių dėžę įdedame įvairių daiktų, molinių gaminių, skirtingų faktūrų popieriaus.

Pasiūlykime vaikams prieiti prie paslapčių dėžės ir liečiant atpažinti ir apibūdinti joje rastus daiktus.

Pasiūlykime vaikams susipažinti su paruoštomis priemonėmis.

Drauge apžiūrėkime ir pakvieskime veikti molio ir popieriaus kūrybinėse salose.

Kūrybinei veiklai pasiūlykime šiuos veiksmus:

- paprašykime iš duoto molio iškočioti rutulio formą, ją numesti ant stalo ar žemės ir stebėti, kaip pakito molio forma;
- paprašykime iš popieriaus suformuoti rutulį, jį taip pat numesti ant stalo ar žemės ir stebėti, kaip pakito popieriaus forma;
- paprašykime pirštu pradurti skylę molyje ar popieriuje;
- aptarkime, kuo skiriasi šie veiksmai;
- iš turimo molio iškočiokime lakštą ir suplėšykime jį kuo ilgesnėmis juostelėmis;
- popieriaus lapą suplėšykime kuo ilgesnėmis juostelėmis;
- paprašykime molines juosteles sujungti su popierinėmis ir stebėti formų įvairovę. Paskatinkime kurti kuo daugiau savitų formų, sujungiant popierių ir molį.

Veikla grįsta kūrybinio mąstymo principu, kai integruojant du skirtingus objektus, sukuriamas naujas, netikėtas darinys. Objektas, kuriamas sujungiant popierių ir molį, įgauna naujų, netikėtų savybių ir praplečia tradicines medžiagų taikymo (naudojimo) ribas.

KAJ STEBĖTI IR VERTINTI?

- Ar vaikas suvokia atliekamus veiksmus? (3, 12)
- Ar vaiko smulkiosios motorikos gebėjimai pakankamai išlavinti, kad jis galėtų kočioti, plėšyti, pradurti ir pan. molį ar popierių? (12, 17)
- Ar vaikas dirba vienas, ar geba bendradarbiauti su kitais vaikais? (14, 18)
- Ar vaikas geba sujungti skirtingas medžiagas į vieną objektą? (12, 17)
- Kokia medžiaga ir kokia veikla sukelia didžiausią susidomėjimą (visai nedomina)? (3)
- Ar vaikas geba pristatyti savo veiklą ir užbaigti procesą iki galo (susitvarkyti darbo vietą)? (18)

KAIP PRITAIKYTI VEIKLĄ VAIKŲ ĮVAIROVEI?

Vaikams, nenorintiems liesti molio ir vengiantiems susitepti, pasiūlome dirbti užsimovus plonas pirštuotas pirštinaites.

VEIKLOS PLĖTOJIMAS

- Pakviečiame vaikus kūrybinius darbus sudėlioti ant medžiagos (skraistės), patiestos ant žemės, ir sukurti žaidimą (istoriją) su šviesomis.
- Galime sukurti objektams pavadinimus, sugalvoti žaidimų.
- Stebėti, kaip skleidžiama šviesa pakeičia daikto savybes, kuriamą nuotaiką, „charakterį“, kaip šviesa juda daikto paviršiumi.
- Šviesos trajektorijos stebėjimas.

NAUDINGOS NUORODOS

Rekomenduojama ramią nuotaiką ar asociacijas su gamtos motyvais kurianti muzika.

4

DAIKTO IR PIEŠINIO DIALOGAS

5. SAVIVOKA IR SAVIGARBA. 5 žingsnis: savęs vertinimas nepastovus, priklauso nuo tuo metu išsakyto suaugusiojo vertinimo, siekia kitų žmonių dėmesio, palankių vertinimų.

8. SAKYBINĖ KALBA. 5 žingsnis: laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia, laikydamasis perprastų kalbos taisyklių.

12. MENINĖ RAIŠKA. 4 žingsnis: patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, jų deriniais, dėmėmis, geometrinėmis ir laisvomis formomis, spalvomis, išgaudamas šiek tiek atpažįstamus vaizdus, objektus, juos įvardija.

14. INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS. 5 žingsnis: pats pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą – vienas ir su savo draugais.

17. KŪRYBIŠKUMAS. 5 žingsnis: išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas ir priemones. Lengvai sugalvoja, keičia, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus. 6 žingsnis: drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip.

VIETA:
vidaus ir
lauko erdvė

FORMA:
kūrybinės
ateljė

Daiktas ir daikto funkcija,
vaizduotė, priemonių
spektras, demonstruoti,
eksponuoti, paroda.

Kūrybinei veiklai rekomenduojame naudoti kuo įvairesnį popierių (įvairių dydžių, paviršių, spalvų ir formatų), rašiklius ir juos galinčias sujungti priemones (klijus, segtukus, sąvaržėles, lipnias juosteles ir kt.).

- Kuo pasirinktas daiktas tau įdomus?
- Į ką panašus konkretus daiktas?
- Kaip gali pasikeisti įprastinė daikto funkcija?
- Kaip konkretus daiktas gali tapti piešinio dalimi?

ĮKVEPIANTIS IŠŠŪKIS

Skatiname kurti savitus iššūkius arba pasirinkti vieną iš siūlomų variantų.

DAIKTAS LAGAMINE – pedagogas atsineša lagaminą, kuriam gausu įvairiausių daiktų. Daiktų įvairovė – kuo didesnė: skirtinga jų paskirtis, faktūra, dydis ar spalva. Apžiūrime lagamine esančius daiktus ir pakviečiame vaikus išsirinkti vieną iš jų. Skatiname vaikus neskubant atidžiai apžiūrėti išsirinktą daiktą, papasakoti apie jo formą, paskirtį ar kt.

NETIKĖTAS RADINYS – per pasivaikščiojimą lauke pedagogas paprašo surasti vieną sau mielą, netikėtą daiktą (lapą, žiedą, šakelę, akmenuką ir pan.). Čia ir dabar paprašome apibūdinti radinį ir paaiškinti, kuo jis pasirodė įdomus.

ĮTRAUKIANTIS KONTEKSTAS

Ateljė parengiamos trijų tipų salos su skirtingomis priemonėmis:

- pirmoje saloje padedami skirtingų spalvinių tonų, storių ir formų popieriaus lapai;
- antroje saloje išdėliojamos grafinės priemonės: anglis, kreidelės, tušinukai, teksto žymekliai, pieštukai ir kt.;
- trečioje saloje gausu įvairios paskirties daiktų, kurie gali būti sudėti į lagaminą, pvz.: plaktukas, šepetys, šukos, dubuo, veidrodėlis, samtis ir kt.

Svarbu sukurti vaikams pasirinkimo galimybę!

Erdvėje eksponuojamos nuotraukos su į piešinius jau integruotų daiktų pavyzdžiais. Siūloma savo veiklai ir nuotraukoms rodyti pasitelkti projektorius, taip kuriant įdomesnę ir patrauklesnę erdvę kūrybinei veiklai.

Kūrybiniai darbai eksponuojami grupėje arba hole ant grindų, patiesus audinį ar popierių. Labai skatiname čia ir dabar vaikų kūrybinius darbus fotografuoti ir demonstruoti projektoriumi. Taip kūrybinis procesas įgauna tęstinumą ir atskleidžiamas vaikų kūrybinio proceso individualumas.

Pasiūlykime vaikams susipažinti su paruoštomis erdvėmis.

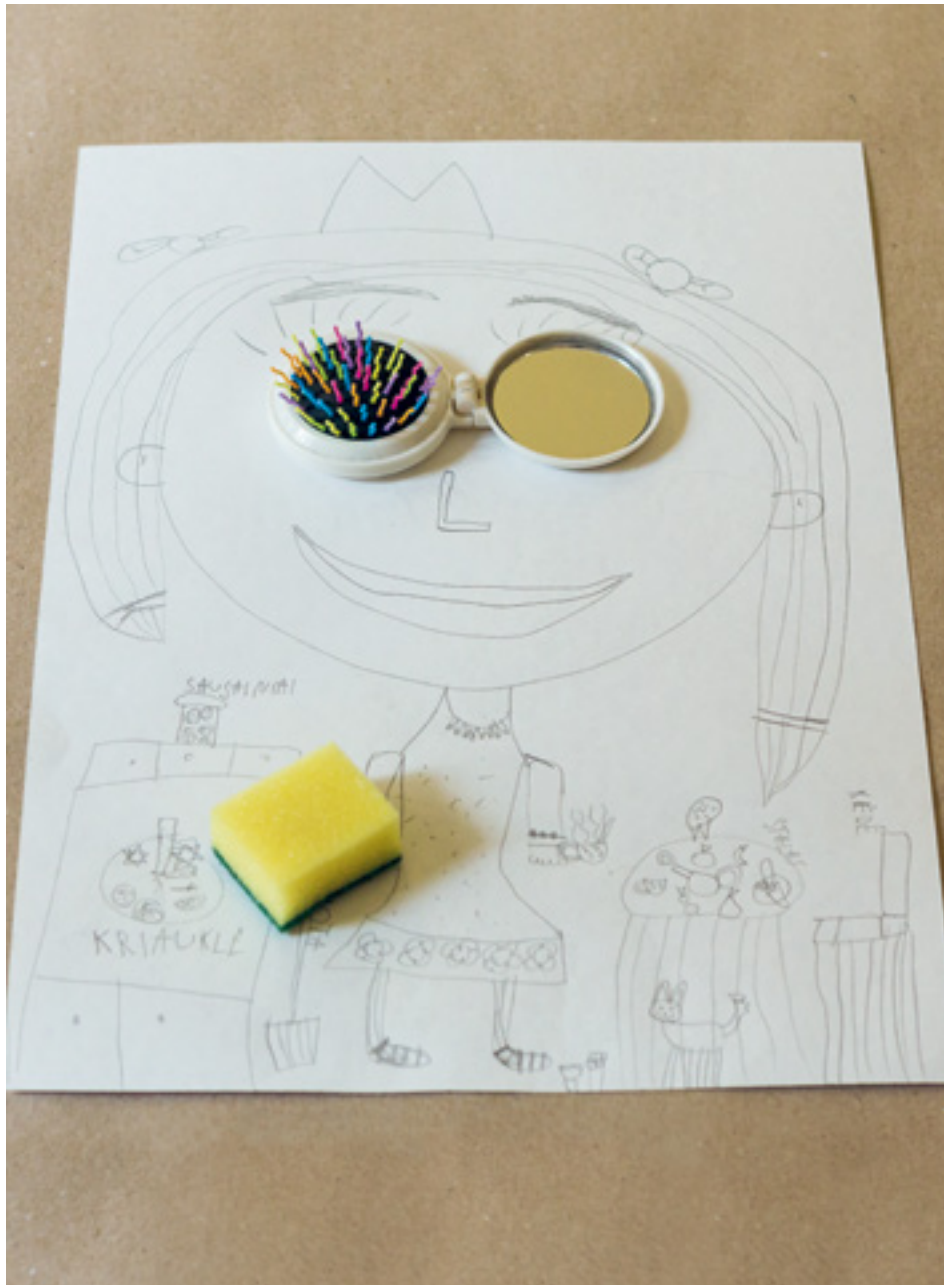
Paskatinkime vaikus savo pasirinktą daiktą dar kartą apžiūrėti ir įsivaizduoti, į ką jis galėtų būti panašus ar kieno dalimi jis galėtų tapti.

Pasiūlykime vaikams pasirinkti norimą popieriaus formatą ir rašiklius savo kūrybinei veiklai.

Dar kartą atkreipiame vaikų dėmesį į eksponuojamas nuotraukas su kūrybinių darbų pavyzdžiais.

Veikla grįsta kūrybinio mąstymo principu, kai skirtingos medžiagos ir daiktai integruojami į bendrą kūrybinę kompoziciją, sukuriant naujas ir neįprastas daiktų pritaikymo galimybes (pvz., šlepetė gali virsti drugeliu).

Skatinama ne tik atpažinti daiktą, bet ir jį neįprastai panaudoti, derinant su kitomis medžiagomis.

KAŠ STEBĖTI IR VERTINTI?

- Ar vaikas geba atrasti įvairias daikto panaudojimo galimybes? (17)
- Ar vaikas geba integruoti pasirinktą daiktą į savo piešinį, pakeisdamas įprastinę daikto funkciją? (12, 17)
- Kiek daikto panaudojimo galimybių vaikas atranda ir pristato? (8, 17)
- Kiek ir kokius daiktus ir priemones vaikas naudoja kūrybiniame procese, kokia veikla jam sukelia didžiausią susidomėjimą (visai nedomina)? (12, 14, 17)
- Ar geba pristatyti savo veiklą ir susitvarkyti darbo vietą? (5, 8)
- Kaip vaikas pradeda ir užbaigia kūrybinį procesą? (8, 17)

KAIP PRITAIKYTI VEIKLĄ VAIKŲ ĮVAIROVEI?

- Skatinkime vaikus bendrai ieškoti įvairių daikto panaudojimo sprendimų.
- Jei vaikui nemalonu liesti tam tikrus daiktus, pasiūlykime pasirinkti švelnesnės faktūros medžiagas.
- Pateikime vaikui kalbėti skatinančius klausimus, jei jam sunkiau sekasi pristatyti darbą.

VEIKLOS PLĖTOJIMAS

- Siūlome parodą surengti neįprastai, ant grindų patiesus spalvoto audinio ar popieriaus atraižų. Pratinkime vaikus rengti parodas ir drauge eksponuoti kūrybinius darbus.
- Su vaikais aptarkime ir pristatykime savo kūrybines idėjas. Pasiūlykime tai padaryti inscenizuojant.
- Skatinkime vaikus fotografuoti, kurti pasakojimus, nuotraukas jungti su tekstais.
Taip gali gimti nauji pasakojimų scenarijai vaikų šventėms.

NAUDINGOS NUORODOS

Rekomenduojama muzika su skirtingų daiktų muzikiniais atspindžiais (dūžiai, šiurenimas, krebždesys ir kt.).

5

JUDESIO IR GRAFINĖS RAIŠKOS DIALOGAS

2. FIZINIS AKTYVUMAS. 3 žingsnis: bėga keisdamas kryptį, greitį. 5 žingsnis: šokinėja abiem kojomis vietoje ir judėdamas pirmyn, bėgioja vingiais, greitėdamas ir lėtėdamas.

12. MENINĖ RAIŠKA. 4 žingsnis. Šokis: žaidžia vaizduojamuosius šokamuosius žaidimus, šoka trijų–keturių natūralių judesių (bėga, sukasi ir kt.) šokius. Vizualinė raiška: patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, jų deriniais, geometrinėmis ir laisvomis formomis.

17. KŪRYBIŠKUMAS. 4 žingsnis: Pasitelkia vaizduotę ką nors veikdamas: žaisdamas, pasakodamas, judėdamas. Sugalvoja įdomių idėjų, skirtingų veikimo būdų. 5 žingsnis: Džiaugiasi savitu veikimo procesu ir rezultatu. 6 žingsnis: Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip.

PASIEKIMAI

VIETA:
vidaus ir lauko
erdvė. Erdvi salė,
lauko aikštelė

FORMA:
kūrybiniai
judesio
tyrinėjimai

Judėjimo kryptis,
trajektorija, zigzagas,
straksėti, strikinėti,
plasnoti...

Vidus: mažo ar didelio formato popieriaus lapai,
rašymo ar piešimo priemonės, kompiuteris,
vaizdo projektorius, garso atkūrimo priemonė.
Laukas: vaizdą fiksuojanti ir įrašanti priemonė,
kreidelės piešti ant asfalto, gamtinės
medžiagos.

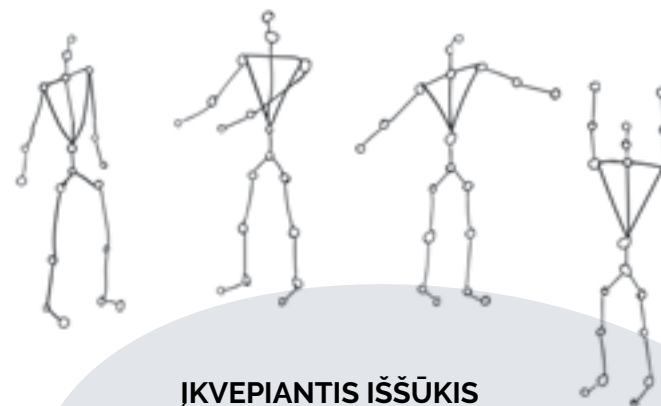
- Kaip įvairiai galima judėti erdvėje?
- Jei būčiau paukštis, kaip aš tuomet judėčiau?
- Kaip juda žvirblis?
- Kaip galiu popieriuje atvaizduoti žvirblio judėjimą?
- Kaip „perskaityti“ žvirblio judėjimą iš draugo piešinio?

ĮTRAUKIANTIS KONTEKSTAS

Lauke ar išvykoje į parką stebėti žvirblius. Fiksuoti jų judėjimą fotoaparatu ar vaizdo kamera.

Vidaus erdvėje (salėje) parengiamos kelios pažinimo salos veikloms pasirinkti: ant sienos rodomas filmukas, kaip juda žvirbliai (be įgarsinimo ir su kartojimo režimu); iš anksto paruoštos kortelės, atvirukai, iškarpos, kuriose vaizduojami įvairiai judantys žvirbliai (kortelės parengia pedagogas, įtraukdamas vaikus ir jų tėvelius); spausdintinė medžiaga apie žvirblius (knygos, žurnalai, enciklopedijos).

ĮKVEPIANTIS IŠŠŪKIS

Impulsas kūrybinei veiklai:

- kaip nupiešti judesį?
- kaip piešinį paversti šokiu?

VEIKLA VIDUJE

Sukvieskime vaikus į salės vidurį, priminkime jiems laisvo judėjimo erdvėje taisykles ir susitarimus.

Paleiskime veiklai pasirinktą muziką. Pasiūlykime vaikams judėti kuo įvairiau ir skirtingomis kryptimis. Pagirkime jų idėjas ir pabandykime visi kartu atkartoti keletą įsiminusių judėjimo būdų.

Paleiskime muziką ir paprašykime vaikų judėti taip, tarsi jie būtų paukščiai. Po šios užduoties pedagogas pamini keletą paukščių, kuriuos „pamatė“, paklausia vaikų, ar teisingai atpažino.

Vėliau pasiūlykime visiems „pavirsti“ žvirbliais ir įsijausti, kaip jie juda.

Pasiūlykime vaikams susipažinti su paruoštomis erdvėmis: drauge apžiūrėkime ir leiskime spontaniškai tyrinėti žvirblių pažinimo salas.

Pakvieskime vaikus į salės centrą ir aptarkime, ką sužinojome.

Paleidę muziką, leiskime vaikams tyrinėjimus išreikšti judesiais.

Paimkime popieriaus ir pasiūlykime vaikams nupiešti jų žvirblio judėjimo kelią (trajektoriją).

Po viena atvaizduokime savo piešinius judesiais.

Apsikeiskime piešiniais ir pavaizduokime draugo pieštą žvirblio judėjimo kelią.

„Žvirblio judėjimo linija“
(Serafimas, 5 m.)

„Aštuonis kartus šok ant dviejų, bėk rateliu ir zigzagais“
(Ugnė, 5 m.)

VEIKLA LAUKE

Išsiruoškime į žvirblių paieškas. Priminkime taisykles, kaip stebėti paukščius.

Pastebėję pulką žvirblių, tyliai tyrinėkime jų elgesį, žiūrėkime, kaip jie juda ir kokiomis kryptimis skraido. Užfiksukime tai fotoaparatais ar vaizdo kameromis.

Grįžkime į savo kiemą ir pabandykime suvaidinti žvirblius ir judėti kaip jie. Įkvėpimo gali suteikti surinkta vaizdinė tyrimo medžiaga.

Pakvieskime vaikus atvaizduoti savo žvirblio judėjimo kelią: kreidelėmis ant asfalto, akmenukais, kankorėžiais ir kitomis gamtos dovanomis ant žolės ar grindinio, pagaliukais nupiešti ant žemės.

Savo meno darbus pristatykime draugams ir sušokime.

Pabandykime „sušokti“ ir draugo piešinį.

KAŽ STEBĖTI IR VERTINTI?

- Ar vaikas juda džiaugsmingai? (2)
- Ar vaikas spontaniškai, drąsiai ir savitai atlieka judesį? (2)
- Ar siūlo netikėtas idėjas, kurdamas judesių trajektorijas? (12, 17)
- Ar judesius atlieka tikslingai? (2)
- Ar patirtį išreiškia įvairiomis linijomis, geometrinėmis figūromis ar laisvomis formomis? (12)
- Kaip aktyviai įsitraukia į tyrinėjimus? (2, 17)
- Ar pasineria į kūrybos procesą, įsivaizduoja, fantazuoja? (17)
- Ar atranda naujų atlikimo būdų? (17)

KAIP PRITAIKYTI VEIKLĄ VAIKŲ ĮVAIROVEI?

Jeigu kam nors sunku judėti pagal taisykles, leiskite jiems iš pradžių stebėti arba priskirkite po vaiką lyderį – juk dviese smagiau ir drąsiau. Atminkime – svarbu, kad vaikai judėtų, improvizuotų.

VEIKLOS PLĖTOJIMAS

- Galime kurti individualius judesio ir grafikos darbus arba suvienyti grupę bendram kūrybiniam procesui. Pavyzdžiui, pateikiamas vienas didelis lapas, ant kurio kiekvienas vaikas piešia savo žvirblio judėjimo kelią; vaikai bando sušokti žvirblių pulko šokį, remdamiesi spontaniškai sukurtais grafiniais judesių piešiniais.
- Grafiniai piešiniai padeda kurti grupės judesių abėcėlę, kuri bus naudinga tolesnėms kūrybinėms paieškoms.
- Iš nupieštų grafinių paveikslų galima kurti istorijas, improvizuoti žodžiu, judesiu, garsu ir kt.
- Grafinius judesio piešinius galima kurti įvairiems gyvūnams (pvz., ropliams, žuvims), daiktams.
- Grafinių piešinių įdomu paieškoti gamtoje: kokį pėdsaką palieka sraigė, kaip išgriauzia lapą vikšrelis. Paieškokite pavyzdžių ir pagal tuos pavyzdžius kurkite judesių keliones, judesių trajektorijas.

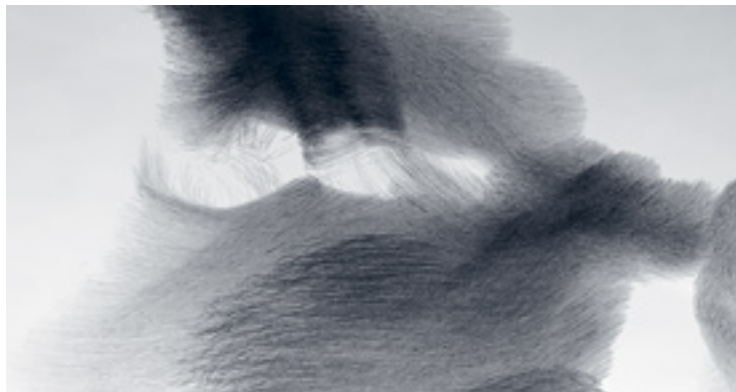
Užduotis laisvai judėti erdvėje paprastai virsta judėjimu ar bėgiojimu ratu, todėl, siekdami išgauti judėjimo krypčių įvairovę, galime paprašyti vaikų judėti zigzagais.

Grafiniai piešiniai padeda vaikams lengviau atrasti ir įsisaugoti įvairias judėjimo trajektorijas – zigzagus.

Judėdami vaikai yra linkę kopijuoti vieni kitus, todėl pedagogo vaidmuo, skatinant judesių įvairovės raišką, yra labai svarbus.

NAUDINGOS NUORODOS

Trumpi vaizdo įrašai apie žvirblius:

*Bird
sparrow:*

*Jumping
sparrows:*

Smagiai šokinėti tinka airių liaudies muzika:

David Lewias Luong. *Best of Irish
Jig Music Fast for Dance:*

„Skraidyti“ galima, klausantis fleitos solo:

F. Kuhlau, *Fantasy
for flute solo, op.
38 D major:*

F. Kuhlau,
*Capriccio
N. 1:*

James
Galway,
Irlandaise:

Judesių improvizacijai kurti tinka

Olivier Messian,
*Catalogue of
Bird:*

arba Olivier Messian
kompozicijos
The Blackbird:

Muzika, tinkama derinti įvairius imitacinius judesius – skraidyti, straksėti, maudytis: pavyzdžiui, daina „Mes du žvirbliai, du du du“, aranžuota P. Kričenos, iš knygos su kompaktiniu disku „Čiulba ulba ūbauja“ (leidykla „Muzikija“, 2010).

Fotografo Xavi Bou meno kūriniai, kuriami menininko atrastu stiliumi. X. Bou tyrinėja paukščių skrydžio grožį. Jis tai vadina ornitografija: *Ornitographies by Xavi Bou:*

© Xavi Bou

6

JUDESIO IR MOLIO DIALOGAS

2. FIZINIS AKTYVUMAS. 6 žingsnis: juda noriai ir džiaugsmingai, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Juda koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, tikslingai atlieka veiksmus.

12. MENINĖ RAIŠKA. 6 žingsnis. Vizualinė raiška: kuria pagal išankstinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti. Kartu su kitais vaikais kuria bendrus dailės darbus.

17. KŪRYBIŠKUMAS. 6 žingsnis. Nori atlikti ir suprasti vis daugiau naujų, nežinomų dalykų. Ieško atsakymų, naujų idėjų, netikėtų sprendimų, neįprastų medžiagų, priemonių, atlikimo variantų, lengvai, greitai keičia, pertvarko, pritaiko, siekia savito rezultato. Drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti, daryti kitaip. Kelia probleminius klausimus, diskutuoja, svarsto, įsivaizduoja, fantazuoja.

VIETA:
vidaus ir
lauko erdvė

FORMA:
kūrybinė
laboratorija

- Kaip juda žmonės?
- Kaip galima pavaizduoti judesį?
- Kaip man sukurti judesio pozą?
- Ar įmanoma atgaivinti paveikslų judesį?

Žmogaus kūnas, kaulai, sąnariai, raumenys, baletas, šiuolaikinis šokis, gimnastikos pratimai, Graikija, olimpinės žaidynės, skeletas, maketas, medinis, skulptūra, keramika, skulptorius, keramikas, balerina, sportininkas, judesys.

Medinis žmogaus maketas, popieriaus lapai, paprasti pieštukai arba tušinukai, molio gabalas, molio lipdymo priemonės.

ĮTRAUKIANTIS KONTEKSTAS

Grupėje ant stalo atsiradęs naujas daiktas – medinis žmogaus maketas.

ĮKVEPIANTIS IŠŠŪKIS

- Baletų pasirodymas.
- Gimnastikos pratimai.
- Nuotraukos, filmai apie skulptūras.
- Žmogaus judesys paveiksluose, keramikoje.
- Kvietinis svečias – baletų ar šiuolaikinio šokio šokėjas.

Pedagogas tylėdamas ima tyrinėti medinį žmogaus maketą, nieko nepasakoja, laukia, kol vaikai patys susidomės – prieš, paklaus, *kas čia yra ar ką pedagogas daro?*

Veikla susidomėjus pirmajam vaikui, pedagogas jam pasiūlo susipažinti su mediniu maketu. Po truputį veikla susidomi vis daugiau vaikų.

Susidomėjusius vaikus pakviečiame veikti: vienas vaikas suformuoja medinio žmogaus judesį, kitas vaikas jį atkartoja. Vaikai apsikeičia vaidmenimis.

Akimirkas įamžiname.

Pasiūlome šią veiklą išbandyti ir kitiems vaikams.

Sukviečiame visus vaikus prie stalų, padalijame po balto popieriaus lapą ir pieštuką. Užduotis – nupiešti sustabdytą medinio žmogeliuko judesį.

Kitą veiklos susitikimą pasiūlome *sustabdytą judesį* nulipdyti iš molio.

Leidžiame vaikams laisvai kurti: imti molio, kiek, jų manymu, reikia; pasidžiaugiamo kūrybių įvairove.

Kūrinius įamžiname nuotraukose, tada padedame į saugią vietą išdžiūti.

Sukuriame parodą „Skulptūrų parkas“.

Tą pačią veiklą galime atlikti visą savaitę (pvz., lipdyti skirtingas judesio pozas ar draugo sustabdytą judesį ir pan.).

KAŲ STEBĖTI IR VERTINTI?

- Ar vaikas geba tiksliai atkartoti sustabdytą judesį? (12)
- Ar vaiko judesiai koordinuoti? (2)
- Kaip pavysta nuosekliai įgyvendinti savo sumanymą? (12)
- Ar pavyksta perpiešti judesį? (12)
- Kaip vaikas vertina savo darbą? (17)
- Ar drąsiai, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti? (17)
- Kaip pavyksta dirbti su molio? (12)
- Ar kuria pagal išankstinį sumanymą ir nuosekliai bando jį įgyvendinti? (12)

KAIP PRITAIKYTI VEIKLĄ VAIKŲ ĮVAIROVEI?

Ką daryti, jei vaikas atsisako piešti ar lipdyti, nes mano, kad jam nepavyks nulipdyti savo judesio? Jam pasiūlome judesį pirmiausia sukonstruoti iš kaladėlių, gamtinių medžiagų ar kitų priemonių; galima pasiūlyti judesį nufotografuoti ir pabandyti lipdyti iš nuotraukos.

VEIKLOS PLĖTOJIMAS

- Šis projektas gali būti didelės temos „Žmogaus kūnas“ dalis.
- Kviečiame vaikus šokti grupėmis: vieni vaikai šoka, o kiti eskizuoja jų judesius.
- Leisti vaikams judesius užfiksuoti nuotraukose: bėga, šoka, tupia ir pan.
- Žaisti skulptūrų žaidimą.
- Aptarti skulptoriaus profesiją, vaikams parodyti pasaulyje ir Lietuvoje žinomų skulptūrų nuotraukas.

NAUDINGOS NUORODOS

Žymiausios šiuolaikinio šokio mokyklos: *The Juilliard School, Brent Street School, Folkwang Universität der Künste, Conservatori Superior de Dansa, P.A.R.T.S.*

Trumpos baletų kompozicijos: *Popular Ballet & Variation videos:*

Modernaus šokio kompozicijos: *LAND OF ALL - contemporary dance - MN DANCE COMPANY:*

25 garsiausių pasaulio skulptūros: *25 Of The Most Creative Sculptures And Famous Statues From Around The World:*

Ši veikla vaikams naudinga, nes lavina smulkiąją motoriką, kalbą, erdvinį suvokimą, gebėjimą nustatyti dydį, apimtį. Skatina vaizduotę, kūrybingumą, kantrybę, nes šiai veiklai atlikti reikalingas kruopštumas. Molio lipdymas – tai ne tik menas, bet ir puiki terapija, padedanti sumažinti įtampą ir atsikratyti nuovargio, atitrūkti nuo kasdienių rūpesčių.

Vaiko vystymuisi svarbus judesys, be to, turi būti sudaromos palankios sąlygos vaikui laisvai ir prasmingai reikštis. Ši veikla kaip tik ir suteikia tokias galimybes.

ŽAISMĖ IR ATRADIMAI

Rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo pedagogui sudaro:

- Vadovas pedagogui
- *Pakylėta kasdienybė* (iki 6 m.)

I RINKINYS (iki 3 m.)

- *Judantys laiptai*
- „Aš“ pasaulis
- *Smėlio dėžė*
- *Kalbos spintelė*
- *Atradimų takelis*
- *Korys*
- *Puodų orkestras*
- *Medžiagų dialogai*

II RINKINYS (3–6 m.)

- *Judantis pasaulis*
  - „Aš“ – matomas ir nematomas
  - *Kalbos ir knygos gelmė*
  - *Žalioji pieštukas*
  - *Energijos upė*
  - *Dėlionių kilimas*
  - *Pasaulis be sienų*
  - ***Kūrybiniai dialogai***
  - *Mokymosi veidrodis*
  - *Realybių žaismė*
- Priedai knygelėms: *Judantys laiptai*, „Aš“ pasaulis, *Korys*, *Judantis pasaulis*, „Aš“ – matomas ir nematomas, *Žalioji pieštukas*, *Energijos upė*, *Dėlionių kilimas*, *Mokymosi veidrodis*, *Realybių žaismė*.

„Aš noriu, kad vaikai suprastų pasaulį ne todėl, kad pasaulis yra žavus, ir žmogaus prigimtis yra smalsi. Aš noriu, kad jie suprastų pasaulį, norėdami padaryti jį geresnį.“ (Howard Gardner)